

Nærings- og Handelsdepartementet
Postboks 8014 Dep
0030 Oslo

200304373-5/JD
04.07.2003

AHB/-

01.09.2003

UTKAST TIL LOV OM NY ENHET FOR INNOVASJON OG INTERNASJONALISERING - ALMINNELIG HØRING

NHD's høringsbrev av 04.07.2003 har vært gjenstand for behandling i Norges Eksportråds Styre som også har innhentet uttalelse fra Advokatfirmaet Haavind Vislie.

Norges Eksportråds Styre vil bemerke følgende:

1. Valget av særlovsselskap som tilknytningsform er etter Styrets oppfatning meget hensiktsmessig. Det gir stor grad av selskapsfrihet samtidig som Staten står bak selskapet som økonomisk ansvarlig.
2. For Norges Eksportråd heter det i gjeldende vedtekter at virksomheten skal drives "i samsvar med de gjeldende utenrikspolitiske og næringspolitiske retningslinjer og målsettinger". Eksportrådet har også en oppgave som rådgiver for myndighetene innen sitt virkeområde. Tilsvarende er ikke presisert for det nye selskapet. Det bør vurderes om disse forhold ev. tas inn i det nye selskapets vedtekter hvis det ikke reflekteres i lovteksten.
3. I utkastets paragraf 10 er selskapets virkemidler definert som:
  - a. Finansiering
  - b. Rådgivning og kompetansehevende tiltak
  - c. Nettverk og infrastruktur
  - d. Profilering av norsk næringsliv i utlandet

I høringsnotatet er finansieringsbegrepet nærmere definert som:

"Finansiering, herunder tilskudds-, låne-, garanti-, og egenkapitalordninger."

Det kan være naturlig at definisjonen av finansieringsbegrepet i sin helhet tas inn i selve lovteksten. Det er ellers ikke uten videre gitt at tilskudd, garanti og egenkapital vil ses som naturlig finansiering.

4. Opprettelsen av selskapet vil representere virksomhetsoverdragelse i henhold til aml kap. 12A, og ansatte i Norges Eksportråd vil derfor få overført sitt ansettelsesforhold til det nye selskapet. For øvrig vil ansettelsesforholdet reguleres av arbeidsmiljølovens regler slik det gjelder for Norges Eksportråd i dag.

5. Styret vil understreke at de pensjonsordninger som i dag gjelder for ansatte i Norges Eksportråd, er rettigheter som ledelsen og de ansatte har forhandlet seg frem til og som er godkjent av Styret. Det vil også i det nye selskapet være viktig at de ansatte får etablert tilfredsstillende pensjonsordninger.
6. I St.prp.nr. 51 er det fremhevet at "forskere og FOU-miljøer i næringslivet og i forsknings- og utdanningsmiljøer" skal være prioriterte målgrupper for det nye selskapet. Dette er ikke i særlig grad reflektert i høringsnotatet. Norges forskningsråd fikk 20.12.2002 nye vedtekter der det bl.a. heter at "Norges forskningsråd skal arbeide for å fremme internasjonalt forskningssamarbeid." Det bør avklares i proposisjonsteksten at det nye selskapet skal være forskningsrådets operative organ både regionalt i Norge og i utlandet, og at dette skal reguleres gjennom avtaler mellom det nye selskapet og Norges forskningsråd. Dette vil bidra til å sikre målet om et "sømløst" virkemiddelapparat ute og hjemme.
7. Det nye selskapet skal ha en regional forankring. Det betyr at fylkeskommuner, kommuner, inter-kommunale samarbeidsprosjekter og samarbeidskonstellasjoner på tvers av fylkeskommunegrensene kan være premissgivere for selskapets arbeid både finansielt og når det gjelder prioritering av oppgaver. Dette samarbeidet skal være avtalebasert. Styret vil understreke at det nye selskapets formålsparagraf må gjelde fullt ut i samarbeidet på regionalt nivå slik at alle prosjekter og tiltak bidrar til lønnsom næringsutvikling. Styret ser det som viktig at arbeidet med å styrke norsk næringsliv i utlandet og internasjonaliseringsarbeidet blir ivare tatt gjennom det nye selskapets regionale forankring. Norges Eksportråd har over tid søkt å tilpasse sitt tjenestetilbud til næringslivets behov og er i dag innrettet mot en behovsorientert og etterspørselstyrt tjenesteproduksjon. Styret forutsetter at en regionalpolitisk premissgiverrolle også er forankret i bedriftenes behov og resultatstyres etter dette.
8. Det nye selskapets utsendinger i utlandet integreres ifølge St.prp.nr.51 i utenriktjenesten og får status som spesialutsendinger. Høringsnotatet er ikke konsistent på dette punktet idet det både omtaler selskapets "norske ansatte som er utestasjonert" og "det nye selskapets norske utsendinger i utlandet" som aktuelle spesialutsendinger. Styret forutsetter at både ledere av kontorer i utlandet og utsendte norske prosjektledere/prosjektmedarbeidere faller inn under kategorien spesialutsendinger.

I lovteksten kan det virke som om spørsmålet om integrering i utenriktjenesten er noe svekket i forhold til teksten i St. prp. nr. 51 ved at det heter at selskapet "som hovedregel" skal samarbeide med utenriktjenesten, og at selskapets utsendinger "kan" anmeldes som spesialutsendinger. Styret kan være enig i at integrering i utenriktjenesten ikke bør betraktes som et mål i seg selv, men et middel til å oppnå resultater for selskapets kunder. Både administrativt og funksjonelt vil det imidlertid, slik Styret ser det, være enklest og best om man har ett opplegg for arbeidet i utlandet, og at også utenriktjenesten innstiller seg på at et samarbeid med det nye selskapet vil være den samarbeidsform som er naturlig og mest effektiv for kundene. Det er imidlertid viktig at loven også åpner for andre løsninger i utlandet. Det kan være formelle hindre for integrasjon (bl.a. selskapets ev. kommersielle innretning) eller arbeidsmessige grunner (selskapet driver prosjektarbeid på steder der det ikke er norsk ambassade).

Det er også viktig etter styrets oppfatning at det nye selskapet kan kommunisere fritt med hele utenriktjenesten og ikke begrense sin virksomhet kun til steder der selskapet har egne utsendinger. Norges Eksportråd har startet et arbeid med å invitere utenlandske selskaper, organisasjoner og ressurspersoner i det prosjektarbeid som drives for norske kunder, og håper at utenriktjenesten har forståelse for verdien av en slik utvidelse av nettverksarbeidet i utlandet.

Forholdet til utenriktjenesten skal reguleres gjennom avtaler. Styret ser det som viktig at hovedpunktene i disse avtalene er avklart før selskapet etableres. Avtalene vil i første rekke gjelde administrative spørsmål, men kan også ha faglige implikasjoner. Når det gjelder

administrative saker, går vi ut fra at utenriksloven og utenriksinstruksen vil ligge til grunn. Styret håper at man på dette grunnlag vil finne forståelse for det nye selskapets oppgaver og funksjoner slik at samarbeidet med utenriktjenesten blir effektivt og resultatorientert både i forhold til selskapets Styre og administrasjon og selskapets mange kunder. Dette berører håndteringen av personellmessige forhold og måten utsendingene blir instruert og drevet på innen rammen av utenriktjenesten.

Fra utenriksdepartementets side er det gjentatte ganger blitt hevdet at Eksportrådets honorarbelagte tjenester kan være et problem for samarbeidet med utenriktjenesten. Styret understreker at dette systemet har eksistert siden 1981 og i dag er en policy som er vanlig for eksportfremmeorganisasjoner over hele verden. Det nye selskapet er, både i St.prp.51 og i høringsnotatet, forutsatt å kunne motta inntekter fra næringslivet. Det forutsettes derfor fra Eksportrådets side at slike tjenester fortsatt skal kunne være en del av selskapets tjenestetilbud.

Styret finner det meget betenkelig at hele avsnittet om instruksjonsrett som er behandlet på side 38 i St.prp.nr. 51 ikke er reflektert i høringsnotatet eller erstattet av alternative betraktninger om driften av stasjonsnett i utlandet. Det er uholdbart om man på dette stadiet i saksforberedelsene velger å se bort fra det nye selskapets suverene rett til å beslutte "hvilke markeder man vil ha utsendinger i, hvor mange kontorer man til enhver tid skal ha og hvilken kompetanse utsendingene ved de enkelte kontorer bør ha." Dette bør derfor stadfestes i proposisjonsteksten eller loven.

Styret vil også understreke at de lokalansatte som skal arbeide for det nye selskapet i utlandet må omfattes av de avtaler som skal utarbeides med utenriktjenesten. Styret er spesielt opptatt av at de vanskeligheter og uklarheter som Norges Eksportråd tidligere har erfart når det gjelder utsendinger og lokalt ansatte finner en god løsning gjennom de avtaler som blir utarbeidet. Dette gjelder også de norske ansattes skattesituasjon ved tjenestegjøring i utlandet.

Når det gjelder faglige spørsmål vil Styret peke på at det kan virke uklart hvilket grensesnitt det blir mellom det nye selskapet og utenriktjenesten når det gjelder oppgaver for norsk næringsliv i utlandet. I St.prp.nr. 51 heter det på side 31/32 at "utenriktjenesten skal bistå hele næringslivet, mens virkemiddelapparatet skal prioritere utvalgte målgrupper og fokusområder. Samarbeidet må bygge på utnyttelse av hverandres kompetanse og felles infrastruktur, mens de ulike rollene må gi seg utslag i at arbeidet delvis rettes inn mot ulike oppgaver og brukere. Samlet vil et slikt apparat kunne dekke brukernes behov ute". En streng fortolkning av de fokusområder og målgrupper som er angitt i stortingsproposisjonen kan innebære at vesentlige oppgaver som Eksportrådet i dag ivaretar, vil falle utenfor det virkefelt som det nye selskapet skal ha og derved implisitt forventes videreført av utenriktjenesten. Det kan bl.a. omfatte tradisjonelt eksportfremmearbeid og praktisk bistand til større og etablerte bedrifter. På den annen side legger proposisjonen tydelig opp til at det nye selskapet skal ta innovasjonsarbeidet og internasjonalisering av forskning langt mer alvorlig. På områder som gjelder endringer i grensesnitt mellom det nye selskapet og utenriktjenesten, bør det etter Styrets oppfatning skje en avklaring før det nye selskapet er etablert. Det er etter Styrets oppfatning store kompetansemessige fordeler for brukerne knyttet til at disse oppgaver fremdeles utføres av én og samme organisatoriske enhet.

9. St.prp.nr. 51 inneholder har også en kort henvisning til virkemidlene innen bistands- og utviklingssamarbeidet som kan "spille en viktig rolle for næringslivets muligheter for internasjonalisering i utviklingsland". Styret ber om at denne henvisningen også blir tatt med i proposisjonsteksten til det nye selskapet.
10. Norges Eksportråd er i dag vertskapsorganisasjon for EuroInfo/EIC-nettverket i Norge. Dette arbeidet vil etter alt å dømme bli viktigere i forbindelse med utvidelsen av EU/EØS. Styret

forutsetter at det nye selskapet overtar dette arbeidet og får anledning til å tilpasse og videreutvikle det.

11. Styret har merket seg at utkastet til særlov kap. 4 om Styre og Administrerende direktør, kap. 5 om Habilitet, Taushetsplikt med mer, kap. 6 om Foretaksmøte og kap 7 om Regnskap, Revisjon og Granskning samsvarer i stor grad med reglene i statsforetaksloven. Likeledes er det en klar avgrensning mellom Departementets instruksjonsmyndighet og styrets ansvar, jfr. lovens paragraf 28. Styret finner dette tilfredsstillende.
12. Når det gjelder spørsmål om avvikling av Stiftelsen Norges Eksportråd, er Styret beredt til å drøfte dette med stifterne og finne løsninger som er til beste for det nye selskapet og norsk næringsliv.

Styret er innstilt på at det nye selskapet får en god innretning og en god start og vil bidra til at det skjer på en effektiv og tilfredsstillende måte.

Med vennlig hilsen
Norges Eksportråd

Kjell Sundslid
Styrets leder

Liv Christiansen
Styremedlem

Ole Petter Håkonsen
Styremedlem

Sylvi Lem
Styremedlem

Knut Mugaas
Styremedlem

Wenche Nistad
Styremedlem

Ove Røssland
Styremedlem

Jon Veia
Styremedlem

Arild H. Blixrud
Adm. direktør